

Valgamaa
Kutseõppekeskus

**HÄDAOLUKORRAS TEGUTSEMISE JUHEND
VALGAMAA KUTSEÕPPEKESKUSES**

Loode 3, Valga

VALGA 2021

Asutus:	Valgamaa Kutseõppekeskus
Aadress:	Loode 3, Valga
Direktor:	Kontakttelefonid 766 8575, 509 3546
Kooli pidaja:	Haridus- ja Teadusministeerium
Üldvõtme asukoht:	Kantseleijuhataja (A137) või kulujuht (A138)
Häiresignaal:	ATS häirekella helin, kooliraadio, suuline korraldus
Turvaline kogunemiskoht:	C – korpuse juures asuv parkimisplats

Sisukord

<u>Üldsätted</u>	4
<u>Võimalikud hädaolukorrad ja nende põhjused</u>	4
<u>Vastutus</u>	4
<u>Koolis hädaolukorra lahendamise seotud isikute ülesanded</u>	5
<u>Hädaolukorra lahendamist juhtivad ja lahendamisele kaasatavad isikud</u>	5
<u>Hädaolukorra lahendamise juhtimise ja koordineerimise korraldus</u>	6
<u>Teabevahetuse korraldus</u>	6
<u>Objektikaitse tagamine</u>	7
<u>Tegutsemise korraldus hädaolukorra käigus</u>	7
<u>Õppekorraldus hädaolukorra ajal</u>	8
<u>Tegevused pärast hädaolukorda</u>	8
<u>Võimalikud hädaolukorra juhtumid koolis</u>	8
<u>Käitumisjuhised kooli töötajatele võimaliku hädaolukorra puhul</u>	9
<u>Äkkrünnak</u>	9
<u>Rünnaku ähvardus</u>	10
<u>Tulekahju</u>	11
<u>Plahvatusoht, pommikahtlase eseme leid</u>	11
<u>Pommiähvardus</u>	12
<u>Õpetaja tegutsemise põhimõtted</u>	12
<u>Juhised õpetajale</u>	13
<u>Suhtlemine meediaga</u>	14

Üldsätted

- VALGAMAA KUTSEÕPPEKESKUSE (edaspidi *kool*) hädaolukorras tegutsemise juhendi (edaspidi *juhend*) eesmärk on ennetada võimalikke ohte ning kindlustada ilmnenud probleemide võimalikult kiire lahendamine hädaolukorras, et vältida ohtu inimeste elule ja tervisele, vara hävimist või rikkumist, teabe kadumist, kahjustamist või hävimist või muid kahjulikke tagajärgi.
- Juhend sätestab kooli töötajate ja kriisimeeskonna tegutsemise juhised ja korra hädaolukorras.
- Käesoleva juhendiga reguleerimata küsimustes lähtutakse hädaolukorra seadusest, korrakaitse seadusest, nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadusest ning teistest vastavat valdkonda reguleerivatest asjakohastest õigusaktidest ning muudest dokumentidest.

Võimalikud hädaolukorrad ja nende põhjused

Hädaolukord on sündmus või sündmuste ahel või elutähtsa teenuse katkestus, mis ohustab paljude inimeste elu või tervist, põhjustab olulise varalise kahju, suure keskkonnakahju või tõsiseid ja ulatuslikke häireid elutähtsa teenuse toimepidevuses ning mille lahendamiseks on vajalik mitme asutuse või nende kaasatud isikute kiire kooskõlastatud tegevus, rakendada tavapärasest erinevat juhtimiskorraldust ning kaasata tavapärasest oluliselt rohkem isikuid ja vahendeid.

Võimalikud hädaolukorrad üldiselt:

- oht inimeste tervisele või elule;
- oht hoonetele või hoonete kasutuskõlbmatuks muutumine;
- elutähtsate teenuste katkemine või oht selleks;
- oht inimeste või asutuse julgeolekule;
- muud ettenägematud olukorrad, mis tingivad käesolevas juhendis sätestatu rakendamise.

Vastutus

- Kooli vastutus hädaolukorra lahendamisel tuleneb vastavalt riiklikult kehtestatud õigusaktidest, Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi *ministeerium*) kehtestatud õigusaktidest ning muudest asjakohastest dokumentidest.
- Kool vastutab hädaolukorra lahendamisega seonduvate ülesannete eest oma pädevuse piires järgmiselt:
 - kriisijuhtimise ja –kommunikatsiooni tagamise eest koolis
 - kooli vara säilimise eest, tehes koostööd Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsiga;
 - inimeste elu ja tervise eest.
- Kool tagab oma tegevuses hädaolukorra lahendamisel ning hädaolukorra käigus põhiülesannete täitmisel Vabariigi Valitsuse, ministeeriumi, muu seadusest tuleneva pädeva asutuse, regionaalse või kohaliku omavalitsuse kriisikomisjoni korralduste ning õigusaktide täitmise.
- Kool teeb kõik endast oleneva hädaolukordade ennetamiseks ning loob valmisoleku võimaliku hädaolukorra lahendamiseks.
- Kool teavitab ministeeriumit hädaolukorra tekkimisest koheselt.

Koolis hädaolukorra lahendamisega seotud isikute ülesanded

Kool koostab võimaliku hädaolukorra väljaselgitamiseks **riskianalüüsi**, millest selgub, kuidas vältida hädaolukorda ning millised on tagajärgede leevendamise võimalused. Lisaks tuleb koostada plaanid konkreetsete hädaolukordade lahendamiseks, valmistuda ette hädaolukorra lahendamiseks koolituste ja õppuste kaudu.

Kooli esmatähtsad ülesanded hädaolukorra lahendamisel jagunevad:

- ülesanded, mis on vältimatult vajalikud hädaolukorra lahendamiseks;
- ülesanded, mida on vältimatult vajalik täita hädaolukorra ajal.

Hädaolukorra lahendamiseks vältimatult vajalikud ülesanded on:

- kriisimeeskonna kokkukutsumine;
- vajalike ja pädevate töötajate kriisimeeskonna töösse ja hädaolukorra lahendamisele kaasamine tulenevalt hädaolukorra spetsiifikast;
- kooli töö ümberkorraldamine tulenevalt hädaolukorra spetsiifikast;
- kriisikommunikatsiooni korraldamine ja suunamine, sh kooli töötajatele, õpilastele ja vanematele pideva asjakohase informatsiooni jagamine;
- vajalike pädevate asutuste kaasamine sõltuvalt hädaolukorra spetsiifikast;
- muud vajalikud ülesanded.

Hädaolukorra ajal vältimatult täidetavad ülesanded on:

- vajalike pädevate asutuste kaasamine sõltuvalt hädaolukorra spetsiifikast;
- kooli hoonete ja kooli töötajate ning õppurite turvalisuse tagamine (sh vajadusel evakuatsioon);
- kommunikatsiooni korraldamine ja suunamine, sh kooli töötajatele, õppuritele ja vanematele pideva asjakohase informatsiooni jagamine;
- kooli töö ümberkorraldamine tulenevalt hädaolukorra spetsiifikast;
- kooli hoonete ja muu vara säilimise ja toimepidevuse tagamine;
- kooli põhimäärusest tulenevate põhiülesannete ja -tegevuste toimepidevuse tagamine;
- muud vajalikud ülesanded.

Hädaolukorra ajal vältimatult täidetavate ülesannete, eelkõige kooli põhiülesannete ja –tegevuste täitmise vajadus ja intensiivsus sõltub konkreetse hädaolukorra spetsiifikast ning määratakse igakordselt hädaolukorra käigus.

Hädaolukorra lahendamist juhtivad ja lahendamisele kaasatavad isikud

Hädaolukorra lahendamist juhib direktor vastavalt seadusest tulenevale pädevusele või tema puudumisel õppetöö logistik. Hädaolukorra juhtimine toimub vastavalt konkreetse hädaolukorra spetsiifikale.

Vajadusel võib kriisimeeskonna juht määrata kooli töötajale täitmiseks muu hädaolukorra spetsiifikast ning konkreetsest vajadusest tuleneva kriisirolli.

- Vajadusel määrab kriisimeeskonna juht kriisirolli täitvale töötajale asendaja.
- Korralduse olla valmis kriisirolli täitmiseks või asuda kriisirolli täitma, annab töötajale kriisimeeskonna juht või tema volitusel töötaja vahetu juht.
- Kriisimeeskonna juht võib vabastada töötaja kriisirolli täitmisest, kui teenistujal on vabastuseks mõjuv põhjus (nt haigus, kohustused seoses väikese lapsega vmt).
- Hädaolukorra käigus tagatakse kriisirolli täitvatele töötajale võimalusel igapäevane ja – nädalane puhkeaeg vastavalt töölepingu seaduses sätestatule.
- Vajadusel on kriisimeeskonna juhil õigus nõuda kriisirolli täitvalt töötajalt töö tegemist üle kokkulepitud tööaja (ületunnitöö) või puhkuse või lähetuse katkestamist, kui see on vajalik hädaolukorra likvideerimiseks, eelkõige kahju ärahoidmiseks.
- Kriisirolli täitmise käigus üle kokkulepitud tööaja teostatud töö (ületunnid) tasustatakse vastavalt töölepingu seadusele vaba ajaga või 1,5-kordse töötasuna, riigipühadel tehtud töö 2-kordse töötasuna ning ööajal (kl 22.00-6.00) tehtud töö 1,25-kordse töötasuna.
- Kool kompenseerib teenistujale kriisirolli täitmisel tekkinud mõistlikud kulud kuludokumentide alusel.
- Kool tagab kriisirolli täitvatele töötajatele kriisirolli täitmiseks vajalikud vahendid.
- Kool korraldab töötajatele regulaarseid koolitusi kriisirollide täitmiseks.

Hädaolukorra lahendamise juhtimise ja koordineerimise korraldus

Esmane hädaolukorra reageerimine kooli tasandil. Hädaolukorra lahendamiseks kaasatakse kooli olemasolevad vajalikud ressursid.

Hädaolukorra lahendamise koordineerimiseks võib direktor vajaduse korral moodustada hädaolukorra lahendamise juhtgrupi, kelle peamine ülesanne on direktori abistamine ja toetamine hädaolukorra lahendamisel ning vajalike ressursside hankimine, olukorra analüüs, koostöö koordineerimine, teabevahetuse korraldamine, asjassepuutuvate isikute teavitamine ning täiendavate ressursside taotlemine kooli pidajalt. Juhtgrupi oluliseks ülesandeks on ka osalemine kooli toimimise taastamises.

Kui hädaolukord nõuab välist abi, nt operatiivteenistuste kohaletulekut, allub direktor operatiivteenistuse juhile ning vahendab temalt saadud korraldusi.

Teabevahetuse korraldus

Kõik kooli töötajad on kohustatud hädaolukorrast viivitamatult direktorile teatama. Eriolukordades võib kooli töötaja pöörduda esmalt otse politsei või päästeteenistuse poole. Hädaolukorras kasutatakse teabevahetuseks kõiki kooli kasutuses olevaid teavitamise kanaleid (telefon, e-kanalid, kooliraadio, suuline teavitus). Teabevahetuse korraldab direktor.

Oluline on, et initsiatiiv juhtunust teavitamisel oleks kooli poolel. See aitab ära hoida nii koolis kui ümbruskonnas kuulujuttude levikut, ohjata juhtunu käsitlemist meedia poolt, mis sageli osutub

kannatanuid, kaasõpilasi, nende peresid ja kooli personali emotsionaalselt häirivaks või traumeerivaks ning võimaldab taastada kooli normaalse funktsioneerimise võimalikult kiiresti.

Hädaolukorrast sõltuvalt otsustab direktor infokanali valiku, mille kaudu edastatakse teadaolev informatsioon kokkulepitud kujul.

Meediapäringutele vastab ainult kooli direktor, kes annab politsei või kooli pidajaga kooskõlastatud infot.

Vanemate teavitamise otsustab direktor ning vanemaid teavitavad kursusejuhatajad. Koolis kasutatakse teavituseks lisaks koolikella, kooliraadiot, õppeinfosüsteemi, kooli kodulehte ja facebooki ning e-aadresside liste.

Objektikaitse tagamine

- 1) Öisel ajal ning nädalavahetustel on hooned elektroonilises valves.
- 2) Hoonete sees avalikes ruumides ning hoonete perimeetritel kasutatakse salvestavaid videoalveseadmeid.
- 3) Hoonetes liikumine on reguleeritud erinevaid õigusi omavate läbipääsukiibiga.
- 4) Hoonetes on paigaldatud automaatse tulekahjusignalisatsiooni süsteem, tuletõkkeuksed, evakuaationiplaanid, tähistatud evakuaationiteed.
- 5) Tulekahju korral käitumine on reguleeritud vastavalt Valgamaa Kutseõppekeskuse sisekorraeskirjale ning tulekahju korral tegutsemise plaanile.
- 6) Olenevalt hädaolukorra spetsiifikast on koolil õigus piirata hoonetesse pääsu või seada hoonetesse pääsule täiendavaid nõudeid, muuta hoonetes liikumise korda, muuta objektikaitse põhimõtteid, suurendada objektikaitsele rakendatud inimressurssi, kaasata objektikaitsele jõustruktuure ning teha muid ümberkorraldusi hoonete ning neis töötavate ja õppivate inimeste turvalisuse tagamiseks.

Tegutsemise korraldus hädaolukorra käigus

- 1) Kooli kriisimeeskond tegutseb hädaolukorras vastavalt Vabariigi Valitsuse ja regionaalse või kohaliku omavalitsuse kriisikomisjonide ning ministeeriumi korraldustele.
- 2) Kooli juhtimis- ja töökorraldust hädaolukorra käigus (sh vajadusel täismahus kaugtöö rakendamine) kohandatakse vastavalt vajadusele ja hädaolukorra spetsiifikale.
- 3) Sõltuvalt hädaolukorra spetsiifikast kehtestatakse vajadusel täiendavad ajutised töökorralduse reeglid, mis reguleerivad:
 - kooli hoonetes töötamist ja viibimist;
 - distantsõpet;
 - puhkusekorraldust;
 - vajadusel ruumide puhastamist ja isikukaitsevahendite kasutamist;
 - vajadusel töötaja käitumist haigestumise korral;
 - muid üldisi soovitusi.
- 4) Plaanitakse hädaolukorra lahendamiseks vajalikud ressursid, sh finantsvahendid ja varud.

- 5) Kool evakueeritakse täielikult, kui hädaolukorra spetsiifikast tulenevalt ei ole kooli töö jätkumine võimalik (nt sõjaseisukord, loodusõnnetus jmt). Sellisel puhul toimuvad tegevused kooli pidaja kriisimeeskonna juhtimisel koostöös kooli kriisimeeskonnaga.

Õppekorraldus hädaolukorra ajal

Sõltuvalt hädaolukorrast otsustab direktor õppe- ja kasvatustegevuse jätkamise, katkestamise või õpilaste koju saatmise vajaduse. Direktori otsus võib puudutada kogu kooli, üksikut klassi või üksikut õpilast.

Tegevused pärast hädaolukorda

Pärast hädaolukorda viiakse läbi juhtimisanalüüs ning vaadatakse üle konkreetse juhtumi korral hädaolukorra lahendamise plaan. Vajadusel võetakse ette meetmed analoogse olukorra tekkimise ärahoidmiseks.

Hädaolukorra puhul tuleb toimunu panna kirja ja edastada kriisimeeskonnale.

Võimalikud hädaolukorra juhtumid koolis

Kogu kooli haaravad ajakriitilised kriisisituatsioonid

- 1) Äkkrünnak
- 2) Rünnaku ähvardus
- 3) Tulekahju
- 4) Plahvatusoht
- 5) Pommiähvardus
- 6) Looduskatastroof
- 7) Viirushaiguste epideemiad

Muud kriisisituatsioonid koolis

- 1) Surmajuhtum
- 2) Raske haigus
- 3) Õnnetus
- 4) Vaimne vägivald
- 5) Küberrünnak, küberkiusamine
- 6) Emotsionaalse või seksuaalse väärkohtlemise kahtlus
- 7) Õpilase kadumine
- 8) Füüsiline vägivald
- 9) Varastamine, väljapressimine
- 10) Alkoholi, tubaka või muu keelatud aine omamine ja tarbimine

Käitumisjuhised kooli töötajatele võimaliku hädaolukorra puhul

Äkkrünnak

- 1) võimalusel anna kohe häire;
- 2) helista 112;
- 3) teavita kooli direktorit;
- 4) järgi saadud korraldusi.

Varjumisstrateegia äkkrünnaku puhul:

- 1) jää rahulikuks ja teata õpilastele, et koolimajas on oht;
- 2) kui on võimalik, lukusta ruumi uks;
- 3) anna korraldus eemalduda uksest ja akendest, olla vaikselt, püsida madalal, varjuda koolipinkide ja toolide vahele;
- 4) jää ootama politsei saabumist.

NB! Ust tohib avada ainult siis, kui oled kindel, et avamist palub politsei või kooli juhtkond. Vajadusel identifitseeri politsei 112 vahendusel.

NB! Kui rünnakuga kaasneb süütamine või plahvatus ja käivitub häire, pead otsustama, kas turvalisem on varjuda või evakueeruda.

Ära püüa ründajaga kontakteeruda, maailmapraktika kohaselt on sellised katsed lõppenud surmaga.

Ära mine klassist välja esmaabi andma, see võib lõppeda sinu surmaga. Kui näed esmaabi vajadust, helista 112, kirjelda olukorda ja abivajaja täpset asukohta koolimajas.

Ära luba õpilastel helistada, sest tekkiv võrgu ülekoormus takistab operatiivjõududel omavahel suhelda ning helin reedaks teie asukohta.

Käitumine varjumise ajal:

- 1) ole ise rahulik ja oma korraldustes kindel;
- 2) võimalusel leia klassile mingi tegevus;
- 3) fikseeri varjumise kellaeg – oodates tundub aeg reaalsest pikem. Anna õpilastele teada, et varjumine võib kesta mitu tundi, see ei pruugi seotud olla rünnaku tagajärgede ulatusega, evakueerumisluba antakse alles siis, kui on kindel täielik turvalisus;
- 4) anna õpilastele teada, et vanematega kontakteerub esimesel võimalusel kooli juhtkond, õpilased lülitavad telefonid välja, et vältida võrgu ülekoormust, sest muidu ei saa politsei ja päästjad omavahel sidet pidada;
- 5) lülita oma telefon hääletule režiimile, võimalusel helista 112, anna teada oma asukohast ja varjajate olukorrast;
- 6) kui sul on infot kurjategija liikumisest, edasta see 112;
- 7) kui keegi klassis olijatest vajab arstiabi, helista 112, kirjelda olukorda ja abivajaja täpset asukohta koolimajas;
- 8) **NB!** Juhul, kui klassi ust ei ole võimalik lukustada, tuleb evakueeruda, äärmiselt ohtlik on jääda ruumi, mida ei ole võimalik sulgeda.

Häire õues toimuva tunni ajal:

- 1) jää rahulikuks ja teata õpilastele, et koolimajas on oht;
- 2) liikuge võimalikult varjatud teed pidi koos õpilastega koolimajast eemale;
- 3) varjuge sobivaimasse kohta, kuhu saate minna turvaliselt, võimalusel kokkulepitud kogunemiskohta;
- 4) jälgi, et kõik õpilased on koos sinuga;
- 5) esimesel võimalusel anna teada numbril 112:
 - mis klassiga oled koos;
 - mitu õpilast on sinuga koos;
 - kas keegi, kes oleks pidanud olema tunnis, on puudu;
 - sinu ja õpilaste asukoht ;
- 6) hoia õpilased enda juures, ära lase kellelgi lahkuda;
- 7) jääge ootama politsei korraldusi.

Rünnaku ähvardus**Telefoni teel edastatud ähvardus:**

- 1) jää rahulikuks;
- 2) hoia kõneleja liinil nii kaua kui võimalik;
- 3) võimalusel teavita paralleelselt 112 (palu lähedal olijate abi);
- 4) püüa teada saada, pane kirja:
 - millal rünnak toimub (kuupäev/kellaeg)
 - kus rünnak toimub
 - kuidas võib rünnak toimuda
 - mis eesmärgil
 - kas ründaja on juba sündmuskohal
 - kes on helistaja;
- 5) pane tähele kõneleja hääletooni, väljendeid, taustaheliseid jms;
- 6) pärast kõne lõppu teavita 112 ja kooli direktorit. Kui oled kindel, et tegemist on alusetu ähvarduse või naljaga, teavita kooli direktorit.

NB! Kui ähvardaja kavatseb rünnata kohe, anna viivitamatult häire ja teavita kohe 112.

Kirja teel edastatud ähvardus:

- 1) teavita 112;
- 2) säilita kiri kiletaskus ja anna see uurimiseks üle politseile/salvesta kiri;
- 3) teavita kooli direktorit.

Internetikeskkonnas tehtud ähvardus:

- 1) salvesta ähvardus või vestlus;
- 2) märgi juurde portaal, kus ähvardus edastati;
- 3) fikseeri ähvarduse edastamise kellaeg;
- 4) teavita koheselt 112 ja edasta salvestatud materjal;
- 5) teavita kooli direktorit;
- 6) ära sulge portaali ilma ähvardust salvestamata.

Tulekahju

- 1) Tulekahju puhul käitatakse vastavalt **Tulekahju korral tegutsemise plaanile**;
- 2) säilita rahu;
- 3) anna õpilastele korraldus evakueeruda, korda peamised juhised:
 - liikumine väljapääsude poole peab olema rahulik
 - asjad jäävad klassi
 - valitakse lähim ja ohutuim evakuatsioonitee ning liigutakse kokku lepitud kogunemiskohta
 - kui väljuhääldest antakse teistsugused korraldused, lähtutakse neist
 - ülemistelt korrustelt tulijatel on trepil eesõigus;
- 4) sulge aknad ja uksed, kuid ära lukusta ust;
- 5) kui koridoris on suitsu, kontrolli enne õpilaste evakueerimist, kas evakuatsioonitee on väljumiseks ohutu.

Kogunemiskohas:

- 1) kontrolli õpilaste kohalolekut;
- 2) edasta info õpilaste loendajale, kui palju õpilasi oli tunnis, kui palju puudus, kui palju jõudis kogunemiskohta;
- 3) kogunemiskohta tuleb jääda seniks, kuni päästemeeskonna juht või kooli direktor annab järgmised korraldused.

Suitsuse koridori läbimine evakueerudes:

- 1) võimalusel tee eelnevalt kindlaks, milline evakuatsiooni teekond on väljumiseks kõige ohutum;
- 2) evakueerumisel suitsu täis ruumist tuleb hoida madalale (küpuli), kuna madalamal on õhus vähem mürgiseid põlemisjääke;
- 3) katke suu ja nina võimalusel niiske riidega;
- 4) liikudes pimedas koridoris, hoitakse ühe käega kontakti seinaga ja liigutakse aeglaselt „hanereas“;
- 5) klass peab püsima koos;
- 6) majast välja jõudes minge kokkulepitud kogunemiskohta ja edasta info õpilaste loendajale.

Plahvatusoht, pommikahtlase eseme leid

- 1) Ära puuduta ega liiguta kahtlast eset.
- 2) Ära kasuta mobiiltelefoni ega raadiojaama vähemalt 50 m raadiuses kahtlasest esemest.

Evakueerudes pommikahtlase eseme leiu korral:

- 1) võimalusel ava aknad, plahvatuse korral on kahjustused siis väiksemad;
- 2) vaata ruum kiiresti üle, kas näed midagi kahtlast (ese, mida selles ruumis pole varem olnud vms);
- 3) kui leiad kahtlase eseme, lahku ruumist ja teavita leiust Päästeametit, helistades telefonile 112 ja teavita paralleelselt kooli direktorit;
- 4) võtke kaasa isiklikud asjad, sest ruumi vabastamine kottidest lihtsustab ruumi edasist kontrolli;
- 5) kogunemiskohta jõudes kontrolli õpilaste kohalolekut ja edasta õpilaste loendajale info, kui palju oli õpilasi tunnis, kui palju puudus, kui palju jõudis kogunemiskohta.

Kui sul on kahtlus, et keegi plaanib ükskõik mil moel rünnakut, kuid kahtled ähvarduse tõepärasuses või info piisavuses, räägi sellegipoolest kahtlustest kooli direktorile.

Pommiähvardus

Telefoni teel edastatud pommiähvardus:

- 1) säilita rahu;
- 2) võimalusel teavita paralleelselt 112 (nt kata toru käega kinni ja helista 112, anna lähedal olijale käega märku, et vajad abi, kirjuta sedelile märksõnad, et lähedal olev kolleeg mõistaks olukorda ja teavitaks 112);
- 3) numbrinäiduga telefoni puhul fikseeri number;
- 4) hoia kõneleja liinil nii kaua kui võimalik, kuula teda katkestamata;
- 5) kirjuta üles kõik, mida kõneleja räägib:
 - kus lõhkeseadeldis asub?
 - milline välja näeb?
 - kuidas ja kes käivitab seadeldise?
 - millal plahvatab (kellaaeg)?
 - millal ja kes selle pani?
 - mis on pommipaneku eesmärk?
 - kas ähvardaja nõuab midagi?
 - kes on helistaja?
- 6) pane tähele kõneleja hääletooni, väljendeid, taustahelisisid jms;
- 7) teavita kooli direktorit.

Suusõnal edastatud pommiähvardus:

- 1) teavita 112;
- 2) võimalusel pea ähvardajat kinni politsei saabumiseni või võta tema kontaktandmed;
- 3) teavita kooli direktorit.

Kirja teel edastatud pommiähvardus:

- 1) teavita 112;
- 2) säilita kiri kiletaskus ja anna see uurimiseks üle politseile;
- 3) teavita kooli direktorit.

Looduskatastroofi ja epideemiaohu korral lähtub kool Eesti Vabariigi Valitsuse ja kooli pidaja otsustest ja korraldustest.

Õpetaja tegutsemise põhimõtted

Kui kooli kriisimeeskond on personali juhtunust informeerinud, on õpetajad need, kelle ülesanne on aidata oma klassides õpilastel juhtunut käsitleda. Sageli võib õpetaja osutada ainsaks täiskasvanuks, kelle poole lapsed oma mõtete ja tunnetega pöörduda saavad või julgevad. Isegi siis, kui õpetaja ei ole saanud kriisiabi alast ettevalmistust, saab ta olla lastele suureks toeks. Seejuures peab õpetaja tulema toime ka iseenda stressireaktsioonidega. Peale traumaatilisi sündmusi võivad õpetajal ilmnedu järelreaktsioonid nagu ärrituvus, keskendumisraskused, raskused tundide

läbiviimisel, hirm, et õpilastega juhtunust rääkimine võib asja veel hullemaks teha, ebamugavustunne seoses oma tugevate tunnetega (hirm, viha), sündmuse traumeeriva toime eitamine õpilastele. Et õpilasi aidata, peaks õpetaja olema teadlik oma seisundist ja otsima vajadusel abi.

Juhised õpetajale

- 1) Ära jäta lapsi ükski. Hoolitse selle eest, et sinu äraolekul oleks klassi juures keegi kooli personalist või vajadusel mõned eakaaslased kannatanud lapsele.
- 2) Anna selge ülevaade juhtunust, püüa jääda oma väljendustes rahulikuks ning kirjeldada juhtumit selgelt ja lihtsalt. Kui sul on mingitel põhjustel raske ükski rääkida, kutsu endale appi kolleeg või keegi kriisimeeskonnast.
- 3) Aita õpilastel rahuneda ja taastada enesekontroll. Tugevad tunded on kriisiolukorras loomulikud. Ole valmis nii mõnegi õpilase viha- ja agressiivsuspuhanguks. Kriitika asemel aita neil maha rahuneda ja oma käitumise üle kontroll saavutada.
- 4) Väldi lubadusi. Ära luba, et kõik saab varsti korda, kuid hoia üleval lootust, et lõpuks kriis siiski ületatakse.
- 5) Julgusta õpilasi juhtunust rääkima. Sageli tahetakse kriisiolukorrast korduvalt rääkida ja küsida samu küsimusi, sest toimunut on raske omaks võtta. Julgusta lapsi rääkima nii juhtunuga seotud faktidest kui ka oma tunnetest. Leppige vajadusel kokku ajad, millal te koolipäeva jooksul juhtunust räägite.
- 6) Säilita klassis tavapärased reeglid. Toeta õpilaste igasugust tegevuslikku aktiivsust, näiteks klassi koristamine jm rutiinsed tegevused. See süvendab kokkukuuluvus- ja turvatunnet ning aitab taastada kontrolli tunnete üle.
- 7) Muuda ajutiselt õppekava. Peale traumaatilisi sündmusi on õpilastel raskusi keskendumise ja mälu ning õpivõime alaneb. Kontrolltööd tuleks mõned päevad edasi lükata. Ka kodutöid võiks mõneks ajaks vähendada.
- 8) Ole tähelepanelik riskiõpilaste suhtes. Kõrgenenud riskiga õpilasteks võivad olla kannatanu õed/vennad, lähedased sõbrad, tugevaid emotsionaalseid reaktsioone ilmutanud lapsed, sündmuse pealtnägijad, ja need, kel on peres probleeme või on kaotanud pereliikme, depressiooniilmingute või suitsiidikalduvustega õpilased. Nad vajavad kohest individuaalset psühholoogilist esmaabi.
- 9) Ole aktiivne ja otsustav. See aitab kaasa õpilaste turvatunde ja tasakaalu taastamisele.
- 10) Selgita õpilastele suhtlust ajakirjanikega, ajakirjanikega suhtleb ainult kooli direktor.
- 11) Hoia kontakti teiste õpetajate, kooli personali ja lastevanematega.
- 12) Tähtis on teada, kuidas õpilased kriisiolukorras hakkama saavad mitte ainult koolis, vaid ka kodus ja väljaspool. Nii mõnigi õpilane võib vajada spetsialisti abi. Vanemadki vajavad juhtnööre.
- 13) Ole osavõtlik ja asjalik. Mida enam täiskasvanud annavad eeskujuga, kuidas olla asjatundlik, probleeme lahendav ning samas kaastundlik ja hooliv, seda enam on ka lapsed võimelised käituma adekvaatselt.
- 14) Ole teadlik oma reaktsioonidest. Loomulik on avaldada lastele oma tundeid ja mõtteid juhtunu suhtes. See julgustab paljusid ennast avama. Kui isiklike tunnetega on siiski raske hakkama saada, räägi kolleegidega, jaga oma tundeid ja mõtteid, vajadusel otsi abi spetsialistidelt.

Tunnis:

- 1) õpetaja korraldab kohese esmaabi andmise, jäädes abivajava lapse juurde, ning vajadusel kutsub kiirabi;
- 2) õpetaja informeerib juhtumist direktorit, õppetöö logistikut ja kursusejuhatajat;
- 3) kursusejuhataja teavitab juhtumist lapsevanemat;
- 4) õppepäeva lõpus kirjutab aineõpetaja juhtumi kohta seletuse.

Vahetunnis:

- 1) õpetaja/ kooli töötaja korraldab kohese esmaabi andmise ning vajadusel kutsub välja kiirabi;
- 2) õpetaja/ kooli töötaja informeerib juhtumist direktorit või õppetöö logistikut, kes informeerib kursusejuhatajat;
- 3) kursusejuhataja teavitab juhtumist lapsevanemat;
- 4) õppepäeva lõpus kirjutab õpetaja/ kooli töötaja juhtumi kohta seletuse.

Klassivälisel üritusel ürituse eest vastutav isik:

- 1) korraldab kohese esmaabi andmise, vajadusel kiirabi väljakutsumise;
- 2) teavitab juhtumist koheselt lapsevanemat ja kooli direktorit;
- 4) üritusele järgneval tööpäeval esitab direktorile kirjaliku seletuse.

Suhtlemine meediaga

- 1) Meediapäringutele vastab ainult kooli direktor.
- 2) Kui sinu poole pöördub ajakirjanik:
 - ütle oma nimi ja amet;
 - kinnita, et antud olukorras vastab ajakirjanike küsimustele ainult või kooli direktor.
- 3) Kõigil täiskasvanutel on kohustus kaitsta õpilasi meedia ning uudishimuliku üldsuse eest.
- 4) Räägi õpilastele, kuidas ajakirjanikke viisakalt, kuid kindlalt kooli direktori poole suunata.

Kriis väljaspool kooli:

- 1) kool järgib ametite-ministeeriumide nõuandeid ja korraldusi;
- 2) kriisimeeskond kavandab vajalikud muudatused kooli töös;
- 3) kriisimeeskond informeerib olukorrast õpetajaid, õpilasi, lapsevanemaid ja teisi kooli töötajaid.

LISA 1 Kooli kriisimeeskond

direktor	Margus Ojaots	margus.ojaots@vkok.ee
õppetöö logistik	Maigi Lepik	maigi.lepik@vkok.ee
arendusjuht	Hiie Taniloo	hiie.taniloo@vkok.ee
kulujuht	Maarja Adamson	maarja.adamson@vkok.ee
koolitusjuht	Kristel Unt	kristel.unt@vkok.ee
õppekorraldusspetsialist	Kärt Kuvvas-Mekk	kart.kuvvas-mekk@vkok.ee
juhtõpetaja	Kadri Vallimäe-Pähk	kadri.vallimae-pahk@vkok.ee
õpetaja	Aivo Kuld	aivo.kuld@vkok.ee

Olulised kontaktid

Häirekeskus	112
G4S Eesti AS	1911
Direktor	509 3546
Õppetöö logistik	5650 7381
Kulujuht	5348 8499
Õppeosakond	766 3222
Kantselei	766 8575
Õpilaskodu	767 0137